

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: KIADJA:
SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK
budapesti kir. közjegyző. ORSZÁGOS EGYLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Telefon 297—069

Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári
csekk számlája: 41.951.

Törvényjavaslat a származás birói megállapításáról és a törvényesítésről

Az Igazságügyminiszter a törvényes, vagy törvénytelen származás birói megállapításának és a törvényesítés egyes kérdéseinek szabályozása tárgyában törvényjavaslatot készített s azt véleményezés végett megküldte az összes kir. közjegyző kamaráknak is.

A budapesti kir. közjegyzői kamara vonatkozó véleményét a választmány megbízásából Krenner Zoltán dr. budapesti kir. közjegyző készítette el s azt a szeptember havi választmányi ülés egyhangúlag elfogadván elrendelte annak az Igazságügyminiszterhez leendő felterjesztését. A szakszerűen, s alapos jogászi okfejtéssel egybeállított vélemény szövegét az alábbiakban egész terjedelemben közöljük:

„A második zsidótörvény és a fajvédelmi törvény a törvényes rendezés szempontjából megállapítja azt, hogy ki a zsidó és ki nem az, s ebben a tevékenységben mind a két törvényt a ki nem mondott, de határozottan felismerhető *faji álláspont* vezeti; mind a két törvény a lehetőségek korlátain belül tiszta fajmegoldásra törekszik. Annak meghatározásánál, hogy ki a zsidó és ki nem az, a törvény az illető egyén szüleit és nagyszüleit kutatja s azt kérdezi, hogy azok tagjai voltak-e az izraelita vallásfelekezeteknek, abból az alapfeltevésből kiindulva, hogy a jelenleg élő nemzedék nagyszüleinek születéskori vallási hovatartozása egybe esik a faji hovatartozással. A vallási álláspontra mutató látszat mellett a valóság valóban az, hogy egy-két emberöltővel ezelőtt a zsidó fajtság és az izraelita vallás egybeesett, azonos volt és így aki zsidó vallású volt, azt a jogszabályok és az élet zsidó fajból származónak tekintette. Ezen álláspont mellett előfordulhatott — legalább in thesi — hogy ha valakinek mind a

Törvényjavaslat a származás birói megállapításáról és a törvényesítésről.

A közjegyzői díjak újabb szabályozásáról. (Közjegyzői díjakról.)

Az Igazságügyminiszter nyilatkozata a közjegyzői díjakról.

Közlemények.

Közjegyzői kamarák felsőházi tagválasztásáról.

Halálozások.

Athelyezés.

A tolmácsi vizsgabizottság kinevezéséről.

Kitüntetés.

A budapesti kamara tereárválasztásáról. (Budapesti kir. közjegyzői kamara tereárválasztásáról.)

Kell-e az örökösödési bizonyítvány kiállításához oktatási oklevelet csatolni.

Különélesi iramúnyok.

Az ipar folytatása üzemi jogon.

Állásközvetítés.

Kihirdetett törvények.

Rendelet.

Joggyakorlat.

Magánjog.

négy nagyszülője kereszténynek született, dacára, hogy száz százaléig zsidó fajú, kereszténynek számított és viszont. Az életben levő törvényeknek ezek a megállapításai a származás tekintetében aggályos egyéneket származásuk tüzetesebb kutatására s arra ösztönzi, hogy tiszta keresztény származásukat igazolják annak árán is, hogy házasságon kívüli származásukat kell bizonyítani, törvényességüket, az utólagos házasság által történt törvényesítést támadják meg, megállapítani kívánják a házasságon kívüli születésnek esetében az elismerésre vonatkozó nyilatkozat érvényességét stb., — s ezeknek a megállapításoknak peres úton leendő tisztázása, a bizonyítékok biztosítása, a jognyilatkozatoknak megtörténte érdekében közjegyzői közreműködést vesznek igénybe. Korábban ezek — az inkább megállapítási, mint status-perék — öröklési és tartási előnyök biztosítása miatt indítottak, s ezek a perék a törvényes származás nagy társadalmi értékét csak különleges és ritka esetekben veszélyeztették, a megtámadásra jogosított személyek köre kicsiny volt, míg ma az említett faji hovatarozandósághoz fűződő előnyök vagy hátrányok megduzzasztották ezeknek a pereknek a számát s az érvényes jogszabályok keretein belül a legkülönbözőbb eljárási szabályok alkalmazásának e perekre való kiterjesztésével találkozunk.

Az ezekben a perekben már említett bizonyíték beszerzési és biztosítási törekvésben, valamint az elismerő, vagy megtagadó nyilatkozatok beszerzésében az igénybevett közjegyzők lépten-nyomon akadályokba ütköztek annak megállapítása rendjén, hogy az érvényben levő anyagi jogszabályok és az alaki eljárási szabályok nincsenek összhangban és az eljáró közjegyzők megállapítják, hogy a nevelés, tartás és öröklés nagy kérdései szempontjából rendezést igényel:

1. a származás törvényességének megállapítása,
2. a gyermek törvényes származásának mindenkiel szemben hatályos megtámadása,
3. az utólagos házasságkötéssel való törvényesítés megállapítása,
4. az utólagos házasságkötéssel való törvényesítés, be nem állásának megállapítása,
5. az anya férjének elismerő nyilatkozata, illetve annak hatálytalanságának megállapítása,

és kérdés, hogy mindezeket a lehetőségeket abszolút hatályú status-perben kell-e eldönteni, vagy csupán a folyamatban levő (például örökösödési) perben érvényesített jog előkérdéseképen (praejudicium) a peres felekre szorító hatállyal. A törvényhozás feladata lehetővé tenni, hogy a törvényes gyermek jogállását csak az élvezze, aki valóban a házastársak vére s lehetővé tenni, hogy a zsidó származás hátránya ne sújtsa azt, aki fajilag nem zsidó, s viszont a tiszta keresztény származással egybekötött jogoktól megfosztani azt, aki származása szerint zsidó fajú.

Ezért a királyi közjegyzői Kamara örömmel üdvözlöi a törvényjavaslat-tervezetet, mert ez a felmerült kérdéseknek teteles jogszabályokkal való rendezése folytán a szétágazó joggyakorlatot egységesíti.

A törvényjavaslatra a Kamara észrevételeit és megjegyzéseit a következőkben terjeszti elő:

A törvényjavaslat 1. §-ához:

A mai élő jog a gyermek törvényes származása vélelmének megtámadási keresettel való megdöntésére abszolút hatállyal csak a férjet jogosítja fel, a férj örököseit csak akkor, ha a férj a gyermek létezéséről nem tudott, vagy ha a szükséges törvényes lépések megtételében akadályozva volt. Mások incidentaliter támadhatják meg a Pht. 16. számú határozata szerint. Maga a gyermek saját származásának törvényességét nem támadhatja meg.

A Mtj. álláspontja, hogy a törvénytelenység abszolút megállapítására vezető megtámadásnak csak a férj és a gyermek életében lehet helye, s a per megindítására csakis a férj és a gyermek jogosult (vagy utóbbi helyett a törvényes képviselő). Más érdekelt a férj halála után érvényesítheti a gyermek törvénytelenességét, de csak incidentaliter. A férj halálával a megtámadási per megszakad, más azt nem folytathatja, ha pedig a gyermek hal meg a megtámadási határidő előtt, a pert a férj nem folytathatja.

A javaslat a gyermek törvényes származását mindenkiel szemben fennálló hatállyal megtámadhatóvá teszi, a férjen a gyermekén kívül a férj más törvényes gyermekeinek is, de utóbbiaknak ezt a jogát bizonyos feltételekhez köti (a férj megtámadta a származás törvényességét, vagy arra vonatkozó nyilatkozatot tett, a szülők a fogantatás ideje alatt külön éltek, anyai illetőleg atyai beleegyezés).

Aggodalmunk van az ellen, hogy a férjen és gyermekén kívül más is indíthasson abszolút hatályú pert. Egyedül a férj és a gyermek kezébe letett megtámadási jog nem sérti senki (sem a feleség, sem a gyermek, sem harmadik személyek) jogait, míg a megtámadási jognak más részére biztosítása veszélyeztetheti a családnak és a társadalomnak a családi hovatarozandóság, a törvényes leszármazás és a fajtisztaság kérdésének megállapításához fűződő nagy érdekeit. De ha a férj nem él a megtámadás jogával, vagyis elismeri a gyermek születése pillanatától kezdve azt törvényesnek, úgy ezt a jogot másnak megadni nem lehet, még annak árán sem, hogy így önkényesen létesül természetileg nem létező vérközösség és csorbulnak mások öröklési jogai. A férj életében — a családok biztonsága érdekében — nem lehet másnak adni a megtámadási jogot akkor sem, ha a férj távolléte, súlyos betegsége, magas kora, vagy egyéb körülmények nyilvánvalóvá teszik, hogy a férj nem lehet a gyermek atyja. A magasabb érdek az, hogy a család nyugalma ne bolygattassék meg. Ezért csak a férj személyes jogaként (mint a H. T. 69. §.) adható meg a megtámadási jog, melyet a férj törvényes képviselője sem gyakorolhat helyette, de ezenfelül a gyermek részére meg kell adni korlátlanul vagyis nemesak subsidiáriusan (ha a férj nem élt a megtámadási joggal, vagy ha a szülők különváltan éltek) jogot a saját születése törvényességének megtámadására s nem kell ezt a férj vagy anya hozzájárulásától függővé tenni, mert a gyermekre nézve igen nagy társadalmi vagy vagyoni érdek fűződhetik ahhoz, hogy valódi családi állása megállapíttassék. Természetesen a gyermek önálló megtámadási jogát csak szűk körben és bizonyos kautélák mellett lehet elismerni, nehogy a megtámadás visszaélésekre (éppen a zsidótörvények alkalmazási körében) s a férj vagy anya családi becsületének ok nélküli feldúlására vezessen.

A férj elháríthatja a pert az atyaság elismerésével s ezért ez esetben — szemben a javaslattal — a megtámadási jogot a gyermeknek megadni nem lehet.

Szükséges lenne annak megállapítása, hogy a megtámadási per csak a férj és a gyermek életében indítható meg, bármelyiküknek halála után a törvénytelenég közvetlen megállapítása per tárgyát már többé nem képezheti és csak incidentaliter, esetlegesen indítható ilyen per bizonyos a törvénytelenégtől függő jogok érvényesítésénél. A férj halála után ha a férj a záros határidőben beadott megtámadási kereset beadásával a gyermek törvényességét már megtagadta, vagy a férj a megtámadási határidő elteltével meghal, úgy a gyermek törvénytelenégét érvényesíthesse bárki, akinek az érdekében áll (Frank: Közigazság, 96. §.).

A gyermek halála után érvényüket veszítik ezek az indokok, melyeknek megfontolása alapján az abszolút hatályú per engedélyezhető. A gyermek családi állapotának nagyobb biztosítékokkal ellátott védelme a gyermek halála után döntő súllyal nem bírhat. A közérdek szempontjából nem kíván a gyermek törvényességének, vagy törvénytelenégének kérdése megoldást, ha nem szükséges abszolút hatályú külön per indítása és a törvénytelenégtől függő jogok érvényesítése iránt indított perben mellékesen is bevonható ez a kérdés. Ezen indokokból a férj és a gyermek halála a megindított pert megszünteti. Ez áll összhangban a H. T. 71. §-ával is.

Az 1. §. ötödik bekezdése szerinti atyai hozzájárulás is mellőzhető, mert ez a bekezdés különben is az 1. bekezdésnek ellentmondani látszik.

Helyeseljük, hogy az anya semmi körülmények között nem támadhatja meg gyermeke születésének törvényességét, mert az egyértelmű volna gyermeke megtagadásával és a családi kötelekből való kirekesztésével.

A javaslatban megemlített „kétséget kizáróan kijelentette“ helyett alkalmasabb és megnyugtatóbb lenne azt kívánni, hogy a férj megtámadási szándékát *közokiratban* tartozik kijelenteni.

Ennek a szakasznak második bekezdésénél (a férj elismerő nyilatkozata kizárja a férj részéről a megtámadást) hozzáteendő lenne, hogy az elismerés csak közokiratban történhetik, vagy reáutaló tényekkel (s nem antedatált magánokirattal).

A törvényjavaslat 2. §-ához:

A törvényjavaslat a kereset megindítására határidőt nem szab, mert ezzel veszélyeztetve látja a javaslattal kitűzött annak a célnak az elérését, hogy a gyermek érdekében a származás megállapítása iránt bármikor eljárás legyen indítható. Ezt az indokolást el nem fogadva, az ebben a szakaszban a passzív keresetösségi jog megállapítására vonatkozó szabályokat kiegészítendőkné tartjuk a megtámadási jog érvényesítésére záros határidő kitűzésével, mert a törvényesség kérdését sokáig függőben tartani nem lehet, s mert a társadalmat, a családi békét alapjában ingatná meg és módot adna örökösödési, tartási perek megindítására s a határidő nélküli megtámadási jog lehetővé tenné — különösen az új fajvédelmi törvények által kitűzött cél veszélyeztetésével — hogy a faji hovatarozandóság megállapítása, az ebből eredő hátrányok elhárítása bármikor érvényesíthető

legyen. A közjegyzői gyakorlat a legutóbbi időkben — a fajvédelmi törvények óta különösen — ismeri azokat a visszatetsző tartalmú nyilatkozatokat, amikor a férj azt jelenti ki, hogy a gyermek fogantatása idejében az anyát nem ismerte, az anya nyilatkozik, hogy szerelmi viszonyt folytatott X. gróffal, vagy Y. katontiszttel, aki őt feleségül nem vehette, s a tanúk eskü hatálya alatt vallják, hogy ezeket a körülményeket tudják, — s ez alapon indul meg a fajtisztítás érdekében a származás törvényességének megtámadása iránti per, amikor a „gyermek“ életének negyedik tizedét tapossa.

Az ilyen lehetőségeket elkerülendő lenne szükséges úgy a férj, mint a gyermek, s ha a férj más törvényes gyermekének megtámadási joga fenn tartatnék, a gyermeknek is megtámadási jogát záros határidőhöz kötni, s ez a férjre a gyermek születésének tudomásrajutásától, a gyermekre születésének vagy önjugúságának időpontjától számítandó; természetesen azon nagy érdekre való tekintettel, amelyek a megtámadás jogának érvényesítéséhez fűződnek, a határidő elmulasztása nem vehető figyelembe, ha a mulasztás távollét, cselekvőképtelenség, megtevesztés, vagy jogellenes fenyegetés következtében történt. Megállapítandó lenne, hogy a gyermek születésének időpontjától számítandó hosszabb határidő elteltével a gyermek törvényessége egyáltalában nem támadható meg. (Hasonlóan a H. T. 8. §. 3. bekezdése).

A törvényjavaslat 3. §-ához:

A már előadottaknál fogva aggályosnak tarjuk, hogy a férj más törvényes gyermeke indíthasson abszolút hatályú keresetet aziránt, hogy az utólagos házasságkötés a gyermeket nem törvényesítette, de ha ily rendelkezés szükségessége törvényileg mégis megállapítható, úgy az ilyen kereset megindítását is záros határidőhöz kell kötni s megállapítani, hogy a férj illetőleg a gyermek halála után mely esetekben lehet ily keresetet indítani.

A törvényjavaslat 4. §-ához:

A bírói gyakorlatban előfordult ellentétes döntések, továbbá a kétségek elosztatása céljából, végül a 377/1922. M. E. számú perenkívüli eljárás hiányainak kiküszöbölése érdekében e §. ellen különös észrevétel nincsen, csupán a megtámadási jog alanyai és a határidő kitűzése tekintetében már elmondottak. Ha azonban az elismerés a meghatározott közhitelességgel bíró alakban történt, úgy a férj részére a megtámadási jogot kizárja az 1. §. második bekezdése, amire e szakaszban hivatkozni helyesnek tartanánk.

A törvényjavaslat 5. §-ához:

Az eljárási szabályoknál megállapítandó lenne a Te.-nek megfelelően, hogy a javaslat által szabályozott statusperekben az ügyvédi meghatalmazáson a meghatalmazó aláírását királyi közjegyzőnek kell hitelesíteni.

* * *

A javaslat által szabályozott statusperek fontosságát elismerjük, de hasonlóan fontosnak és egyidejűleg szükségesnek tartjuk a Mtj. 192. §-ának

megfelelő törvényhely életbeléptetését, mely szerint a házasságon kívüli gyermek, ha atyja és anyja egymással házasságot köt, törvényes gyermek lesz s e kedvezményből ne legyenek kizárva a házasságtörésből származó gyermekek. A legújabb jogalkotások szociális szempontjai, a fokozódó családvédelmi gondolat egyaránt kívánja a most fennálló — a kánon jogból eredő és a házasság védelmét szolgáló akaró helyzet megszüntetését.

Fontosnak tartjuk az államfői kegyelemmel való törvényesítés tételes szabályozását, kizárni ahol a törvényesítés utólagos házassággal megtörténhetik, megállapítani a törvényesítő kérelem tartalmát; azt és az atyaság iránti kérelmet a gyermek, az anya és esetleg a feleség beleegyező nyilatkozatát biztosság és alapos megfontolhatás céljából közokiratba kell foglalni, mert ez a szándék komolysága és a törvényesítő akaratának valódisága mellett szól; a törvényesítéshez adott beleegyezés vissza nem vonható; az atya halála után is helye van a törvényesítésnek, ha az atya közokiratban vagy érvényes végintézkedésben a természetes atyaság elismerése mellett kifejezte azt az óhaját, hogy gyermeke államfői kegyelemmel törvényesíttessék.

Szükségesnek tartjuk az örökbefogadási eljárás és az örökbefogadási jogügylet alakításainak pontos megállapításait; nagykorúak között is legyen kötelező a közokirat alak.

Egyébként e javaslatban megállapított célok érdekében annak mielőbbi törvényre válását kívánatosnak tartjuk.“

A közjegyzői díjak újabb szabályozása.

Kamaraközi értekezlet.

A magyar közjegyzői karnak ugyan nem tételes jogszabály, de szokás-jog alapján működő legmagasabb fokú testülete a kamaraközi értekezlet Budapesten a kamara tanástermében november hó 21. napján ülést tartott. Az ülés lefolyásáról szóló tudósítás közlése előtt szükségesnek tartjuk ismételtén is kifejezést adni annak az álláspontunknak, mely szerint kamaraközi értekezlet tartása a kar egyetemét érintő kérdésben nemesak szükséges, de a kar kívánatos egységes állásfoglalása céljából sok esetben egyszerűen elkerülhetetlen. Az ország területén működő immár hét közjegyzői kamarának a kar és az intézmény érdekeit behatóbban érintő és nagyobb fontosságú kérdésekben való egységes állásfoglalása, ami a nagyobb súly és jelentőség szempontjából egyaránt óhajtható, csakis együttes tárgyalás útján alakulhat ki, amiért is igen megköszönjük tartanánk, ha a kamaraközi értekezlet a közjegyzői rendtartás novellájában valamelyes formában intézményesen biztosíthatnák.

A kamaraközi értekezletet különben *Lázár Ferenc* dr. felsőházi tag, a budapesti kir. közjegyzői kamara elnöke vezette s azon résztvettek még a budapesti kamara tagjai közül *Körössy Bertalan* dr. elnökhelyettes, *Barcs Ernő* dr. úgy is mint az értekezlet előadója, *Cholnoky Imre* dr. úgy is

mint a közjegyzői nyugdíjintézet elnöke, vitéz *Fekete László* dr., *Krenner Zoltán* dr., *Szemerjay-Petrán Tibor* dr., úgy is mint a közlöny felelős szerkesztője, *Szilléry Péter* dr., a debreceni kamara részéről vitéz *Kozma György* dr., a kassai kamara részéről *Szmrecsányi Pál* dr. elnök, *Imreh Dénes* dr., *Jármay Béla* dr., a kolozsvári kamara részéről *Ferencz József* dr. elnök, *Schilling Dezső* dr., a pécsi kamara részéről *Angyal Béla* dr. felsőházi tag, elnök, a szegedi kamara részéről *Tarján Béla* dr. elnök, *Gálffy Ferenc* dr., *Magyary-Kossa Zoltán* dr., a szombathelyi kamara részéről *Hanny Tódor* dr. úgy is mint a kar felsőházi képviselője és az országos egyesület elnöke, ifj. *Paár Lajos* dr., *Telman Sándor* dr. Az ülés jegyzőkönyvét *Magyary-Kossa Zoltán* dr. vezette.

Az ülést *Lázár Ferenc* dr. elnök nyitotta meg röviden vázolván az értekezlet egybehívásának szükségességét. Jelezte az elnök, hogy az értekezlet legfontosabb tárgya, állásfoglalás az Igazságügyminiszter T. 117/156. számú leiratával kapcsolatosan. Az erre vonatkozó határozati javaslatot *Barcs Ernő* dr. előadó terjesztette elő. A javaslat szövege a következő:

„Nagyméltóságod T. 117/156. szám alatt f. év október 24. napján valamennyi közjegyzői kamarához leiratot intézett. E leiratában közölni méltóztatott a közjegyzői kamarákkal, hogy mielőtt a kamarák képviselői részéről az állandó díjak felemelése iránt előterjesztett kérelmet érdemben fontolóra venné, — annak általános gazdaság-politikai és pénzügyi politikai vonatkozásaira tekintettel — a Pénzügyminiszter úrtól elvi állásfoglalást kért arra nézve, hogy az említett közjegyzői díjaknak az emelése összhangban állana-e a kormányzat által érvényesített általános gazdaság-politikai és pénzügypolitikai megfontolásokkal. Közölte az Igazságügyminiszter úr azt is, hogy a Pénzügyminiszter úr — álláspontjának közlése előtt — a következő három pontra foglalt irányban tájékozódni kíván:

1. Miképen alakult az elmúlt években a közjegyzők állandó összegű díjaiból és a vagyonértékhez igazodó díjaiból származó jövedelmének aránya?

2. Milyen mértékben csökkent az állandó összegű díjakból és mennyiben emelkedett a vagyonértékhez igazodó díjakból bevétel?

3. A közjegyzők munkája és a vele kapcsolatos költség milyen arányban állanak az állandó, illetőleg a változó díjakból származó bevételekkel?

A Pénzügyminiszter úr tájékoztatásának teljessége érdekében az Igazságügyminiszter úr felkérte a kamarákat, hogy a fentebb megjelölt kérdések tekintetében a kamarák a rendelkezésre álló, úgyszintén a tüzetesen és pontosan megállapítható adatok alapján tegyenek az Igazságügyminiszter úrhoz tájékoztató jelentést.

Mivel ez a kérdés a közjegyzői kar egyetemét érinti a kamarák egyöntetű tájékoztató jelentés tétele végett szükségesnek látták ezt a kérdést kamaraközi értekezlet tárgysorozatára kitűzni. A Budapesten 1942. évi november hó 21-én megtartott Kamaraközi Értekezlet megállapította, hogy a fentidezített három pontra foglalt kérdések megválaszolására tüzetes és pontos adatokat szolgáltatni teljesen lehetetlen, mert pontos és tüzetes adatokat csak akkor szolgáltatathatnánk, ha a feltett kérdésekben foglalták megvilágításához szükséges adatok az állandó díjakat szabályozó rendelet

életbelépésének időpontjáig, tehát tizenhat évre visszamenőleg a Kamarák rendelkezésére állanak.

A kérdésekben foglalt adatok összegyűjtése és a szolgáltatni kívánt arányszámok kiszámítása azonban nemhogy tizenhat évre, de visszamenőleg még csak egy évre is lehetetlen, mert oly sok időt pazarló és fölösleges munkát igényelne, hogy a mai viszonyok között, — amikor a közjegyzőknek a hivatásukkal járó fontosabb teendőik ellátása a hadbavonulások folytán amúgy is nehézségekbe ütközik, a királyi közjegyzőket a statisztikai adatok gyűjtésével és összeállításával foglalkoztatni és őket ezzel a munkával megterhelni semmiképpen sem lenne helyénvaló. De tiszteletteljes véleményünk szerint erre nincs is szükség. Elegendő, ha a tizenhat évvel ezelőtti gazdasági és pénzügyi viszonyokat a jelenlegiekkel összehasonlítjuk. Tizenhat éve vannak érvényben az immár több mint egy éve felemelni kért állandó díjak. De még ha nem is tekintünk vissza az 1926. évi gazdasági és pénzügyi viszonyokra, már az 1—2 év előtti gazdasági és pénzügyi viszonyoknak a mai gazdasági és pénzügyi helyzettel való összehasonlítása is kellően indokolja az állandó díjak újabb szabályozását. Ha néhány évre visszamenőleg figyelemmel kísérjük a hivatalos lapban közzétett rendeletek nagy számát, megállapíthatjuk, hogy azok legnagyobb részben a legkülönbözőbb szükségleti cikkek, nyersanyagok árának újabb és újabb megállapítását tartalmazzák, a munkavállalók munkabéreit ismételtelen emelik.

Az életszínvonalnak a statisztikai hivatal közismert adatai szerint kimutatott drágulása, a közjegyzői irodák regieköltségeinek tetemes emelkedésében is kiütözik. Köztudomású tény, hogy az anyagárak (papír, irodaszerek) 5—10-szeresükre emelkedtek. A karbantartási költségek, telefon, fűtés és világítási költségek, az alkalmazotti fizetések, a közszolgáltatások (adók, OTI és MABI járulékok) állandó emelkedést mutatnak, s a kiadások az 1926. évet követőleg életbelépett nyugdíjtörvény alapján fizetendő nyugdíjjárulékokkal szaporodtak s az életbeléptetendő újabb adókkal (hadmentességi, stb.) még további tetemes összeggel fognak emelkedni. A közjegyzők vállaira nehezedő ezeket a folyton emelkedő terheket eleddig zokszó nélkül viseltük. Sohasem voltunk a háborús idők vámszedői. Most sem kértünk egyebet, mint a sok esetben már megszégyenítően alacsony állandó díjaknak az előállott kényszerhelyzet folytán halaszthatatlanná vált s indokolt újra szabályozását.

Legnagyobb részt 50 fillér, 1 pengős, 1 pengő 50 filléres díjakról van szó. A közjegyző 2 pengő 50 fillért kap, ha az irodáján kívül kénytelen a felek kényelmét szolgáltni. (Távozási díj). Csak példaképpen említjük, hogy egy másolat hitelesítésének díja 1 pengő. Ez a hitelesítés két munkaerőt igényel, egyik az összeolvasó, a másik az egyeztető. Ezután a másolat a megfelelő hitelesítési záradékkal ellátandó. Ha a záradékot kézírással írják, ez hosszabb munkaidőt igényel, gépirással viszont az írógép kopása jelent regietöbbletet. Azonkívül a hitelesítés a másolatok sorkönyvébe is beiktatandó, ami további munkabértöbbletet és anyagfogyasztási szaporulatot jelent. Meghatalmazásnak közjegyzői okiratba foglalásáért 2 pengő 50 fillér jár s ha 1.600.— pengőn felüli értékről van szó, 5.— pengő. Ezért a közjegyző megbeszéli, hogy ki nek és milyen meghatalmazást kíván a fél

adni, felhívja annak figyelmét az adott esetben számbajöhető s a tárgyhoz tartozó összes tudnivalókra, az összes jogcselekvényekre s azok jogkövetkezményeire, szóval a meghatalmazó képviselőjében kötendő jogügyletek és teendő intézkedések minden részletére.

A vagyoneértékhez igazodó (ú. n. értékszerinti) díjak alá eső egyes jogügyleteknél még hogyha mutatkoznék is némi értékelkedés, ez az értékelkedés az erősen degressiv és antiszociális skála miatt nem pótolja azt a veszteséget, amely a jelenlegi viszonyok folytán a jogügyletek és a közjegyzői hatáskörbe tartozó egyéb teendők nagy csoportjának kiesése és elmaradása miatt áll elő. Ide tartoznak a teljesen elmaradt váltóóvások és a hitelügyletek, továbbá a Kúriának gyakorlata és a magas illeték miatt a minimális számra csökkent házassági szerződések; — ide sorolhatjuk a kereskedelmi árverések tanusításának kiesését az Árverési Csarnoknak működése miatt; és a tőzsdéi árveréseket; házassági bontóperekben meghatalmazásokon az aláírások hitelesítésének az előjáróságok hatáskörébe utalását. Az ingatlanforgalomból csak a házastársak közötti ügyleteknek a közjegyzői okirati kényszer alá eső csekély százaléka kerül a közjegyzőkhöz. Ezzel szemben áll az 1930:XXXIV. t.-c. 56. §-a alapján a közjegyzők hatáskörébe utalt és legnagyobb részben szegényjogos tanusítványoknak csupán a regieköltségeket szaporító nagy száma. A közjegyző nyugdíjat nem kap s öreg korára és családjára jövőjének biztosítására keresetéből ma már tartalékot nem gyűjthet.

Azt hisszük, hogy az Igazságügyminiszter úr és a Pénzügyminiszter úr is felment minket attól, hogy bővebben világítsunk rá a jelenlegi gazdasági és pénzügyi viszonyokra, — melyek előttünk éppen a kormányzat által érvényesített általános gazdaságpolitikai és pénzügyi politikai megfontolások folytán teljesen tisztán állanak. Meggyőződésünk tehát az, hogy igazságos és méltányos kérésünk teljesítése sem gazdaságpolitikai, sem pénzügyi politikai tekintetben aggodalomra okot nem szolgáltat és a kormányzat általános megfontolásait károsan befolyásolni nem fogja.

Az értekezlet a határozati javaslatot több felszólalás útján a számbajöhető kérdések alapos megtárgyalása után egyhangúlag elfogadta s azt mint az egész közjegyzői kar egységes állásfoglalását az Igazságügyminiszterhez felterjeszteni rendelte.

Ismertette ezután az előadó a debreceni kamara javaslatát az 500/1942. P. M. számú rendelet 108. §-ának olyértelmű módosítása iránt, hogy a kamarák székhelyén levő pénzügyigazgatóságok a kamara területén működő többi pénzügyigazgatóságok által is bizassanak meg az összes kamarai tagok részére a testületi általánosítás kérdésének egységes rendezésével. Az értekezlet ugyancsak több felszólalás után elhatározta, hogy a javaslatnak megfelelő felterjesztést intéz a Pénzügyminiszterhez.

A szegedi kamara a Bánátban és a hadművelési területeken tartózkodó felek megidézéseinek szabályozása kérdésében kérte a kamaraközi értekezlet állásfoglalását. Az előadó és több felszólaló megjegyzései után kimondta az értekezlet, hogy az 1990/1942. M. E. számú rendelet kifejezetten lehetővé teszi, hogy a hadművelési területeken tartózkodók hirdétményi úton megidéztesse s ugyanaz a lehetőség meg van az oly területeken tartózkodók

részére is ahonnan az idézések vissza nem érkeznek. Így ebben a kérdésben a kamaraközi értekezlet semmiféle állásfoglalást szükségesnek nem látott.

Ikrich Arnold dr. szeghalmi kir. közjegyző beadvánnyal fordult az értekezlethez s ebben intézkedést kér arra vonatkozólag, hogy a pénzügyi hatóságok a be nem folyt hagyatéki tárgyalási díjaknak az adóalap meghatározásánál való figyelembevételét mellőzzék. Az értekezlet utalva a m. kir. közigazgatási bíróság 15.289/1940. számú ítéletében elfoglalt álláspontjára, amely ítélet érdemi részét különben a Kir. Közjegyzők Közlönye 1941. évi 4. számában a 86. oldalon közölte, intézkedést szükségesnek nem tartott.

A délután folytatólag tartott ülésen *Gálffy* Ferenc dr. a szegedi kamara részéről részletesen kidolgozott javaslatot terjesztett elő egyes, az örökösödési bizonyítványos eljárással kapcsolatosan sérelmesnek tartott bírói intézkedésekkel szemben való állásfoglalás tárgyában. Az értekezlet részletes és beható megvitatás után arra az álláspontra helyezkedett, hogy a bírói intézkedések a jogszabályok intenciójával összhangban levőknek tekintendők, miért is azokkal szemben az értekezlet felterjesztéssel élni szükségesnek nem tartja.

Hanny Tódor dr. az országos egyesület elnöke ismertette ezután azt a javaslatot, amelyet *Konkoly-Thege* Sándor dr. terjesztett az egyesület elé egy éven át havi járulékok fizetése által a közjegyzői kar hadbavonultjai részére egy segítő alap létesítése iránt. Az értekezlet a javaslat tekintetében állásfoglalni nem kívánt ellenben kimondta, hogy a közjegyzői karral kapcsolatos hadisegélyezésekre minden közjegyző felhívandó 50 P. összegnek az országos egyesülethez leendő befizetésére. Az egyesület az egyes esetek és körülmények gondos mérlegelésével folyósítja az alapból a segélyeket. A netán fennmaradó különbözet átutalandó a nyugdíjintézethez.

Angyal Béla dr. felszólalása után az értekezlet kimondta, hogy helyesli a leltározásoknak indokolt esetekben bírósági végrehajtó közreműködésével való fogantatását, illetve azt, hogy ilyen megbízás kiadása végett a közjegyző az Ö. E. novella 6. §-a alapján előterjesztést tegyen a bíróságnak.

Ferencz József dr. a katonai hatóságok s újabban más hatóságoknak azt a közjegyzői kar, illetve az intézmény alapját érintő gyakorlatáról emlékezik meg, amely szerint a közjegyzők részéről hitelesített másolatokat nem fogadják el s ragaszkodnak az eredeti okmányok felmutatásához. Az értekezlet ebben a súlyos sérelmet jelentő kérdésben megfelelő előkészítés után a legenergikusabb lépések megtételét tartja szükségesnek.

Schilling Dezső dr. indítványára elhatározta a kamaraközi értekezlet, hogy a 280.000/1941. F. M. és a 18.900/1941. I. M. és a 2780/1941. M. E. számú rendeletek téves értelmezésén alapuló igen változatos bírói gyakorlat helyes egységes irányba terelése végett felterjesztést intéz az Igazságügy-miniszterhez, elfogadva ebben a kérdésben *Fekete* László dr. álláspontját, amelyet a Kir. Közjegyzők Közlönyének hasábjain több alkalommal is kifejtett s amely szerint a hivatkozott rendeletek szabályozási körébe a mortis causa tulajdon szerzések nem tartoznak.

Az értekezlet tárgysorozata ezzel kimerülve, *Lázár* Ferenc dr. elnök megköszönve az értekezletnek a napirenden szereplő kérdések iránt komoly szinten mozgó felszólalásokban megnyilvánuló eselekvő érdeklődését, az értekezletet berekesztette. Megemlékezünk itt még arról, hogy *Lázár* Ferenc dr. elnök a délelőtti és délutáni ülések közben az értekezlet tagjait az Országos Kaszinóban ebédre vendégül látta.

Az Igazságügyminiszter nyilatkozata a közjegyzői karról.

A képviselőház november hó 18-án tartott ülésén az igazságügyi tárca tárgyalása rendjén felszólalt *Radocsay* László dr. igazságügyminiszter, aki nagyvonalú beszédben válaszolt az egyes képviselők felszólalásaira, beszámolt az igazságügyi hatóságok és szervezetek működéséről s vázolta tárcája keretében a közeljövő teendőit. A kiemelkedő jelentőségű költségvetési beszédben megemlékezett a miniszter a közjegyzői kar működéséről is. Beszédének idevonatkozó részét szó szerint a következőkben adjuk:

„A királyi közjegyzői kar igen értékes munkásságáról most is a teljes elismerés hangján emlékezem meg. A jogszolgáltatás érdekeinek gondos szem előtt tartásával és a királyi közjegyzők kari érdekeinek méltányos figyelembevételével is elkészítettem a közjegyzői rendtartás kiegészítéséről és módosításáról szóló törvényjavaslat tervezetét, amely most intern tárgyalás alatt áll s ez most rövid idő múlva be fog fejeződni. A javaslat benyújtásának és törvényhozási tárgyalásának időpontját azonban természetesen ma még nem jelenthetem be, mert ha egyszer bejelentek egy terminust, azt feltétlenül tűzön vizen át is betartom és ha nem tudom előre, hogy betarthatom, akkor inkább nem jelentek be terminust: nem jelenthetek be pedig terminust azért, mert azt hiszem méltóztatik velem egyetérteni abban, hogy helyes a kormánynak az az álláspontja, hogy a törvényjavaslatok benyújtásának és tárgyalásának sorrendjét ezekben a mai rendkívüli időkben elsősorban a nemzet legvitalisabb érdekeit szem előtt tartó gondosság és szükségszerűség szabja meg. Megnyugtatom tehát a t. közjegyzői kart, hogy a javaslat a legközelebbi időn belül elkészül s mihelyt ez a most ismertetett sür-

gősségi programm meg fogja engedni, lehetővé fogja tenni, akkor be is fogom nyújtani. — A közjegyzőhelyettesek méltányos igényeinek kielégítéséről a közjegyzői kinevezéseknél ebben az évben is igyekeztem tölem telhetőleg gondoskodni.“

A magyar közjegyzői kar az Igazságügyminiszter elismerő szavait őszintén érzett hálás köszönettel vette tudomásul. Ennek az őszinte érzésnek adott kifejezést a kar, amikor a november hó 21-én tartott kamaraközi értekezlet félbeszakításával testületileg tisztelgő látogatáson jelent meg az Igazságügyminiszternél, aki előtt *Lázár Ferenc* dr. felsőházi tag, a kamaraközi értekezlet elnöke az őszinte tisztelet és bizalom hangján tolmácsolta a magyar közjegyzői kar hálás érzéseit azokért az elismerő szavakért, amelyekkel az Igazságügyminiszter az igazságügyi tárca költségvetésének tárgyalása rendjén mondott beszédében a közjegyzői karról és annak munkásságáról megemlékezett. Hálás köszönetet tolmácsolott azért a bejelentésért is, hogy a közjegyzői rendtartás novellájának tervezete a végső szövegezés stádiumában van s az rövidesen a parlament elé kerül. A közjegyzői kar iránt állandóan érzett jóindulat és megértésre hivatkozással kérte az Igazságügyminisztert, hogy a novella tervezet végleges szövegét a lehető legsürgősebben állapítsa meg s azt terjessze a képviselőház elé, hogy az mielőbb törvényerőre emelkedjék. A sok komoly értéket magában foglaló, a hazához företlen hűséggel ragaszkodó s az intézmény nemes célját szíven viselő magyar közjegyzői kar nemcsak méltó a jóindulatú támogatásra, de azért mindenkor őszintén hálás is.

Radocsay László dr. igazságügyminiszter válaszában mindenképp azokat a jóleső érzéseket juttatta kifejezésre, amelyeket a magyar közjegyzői kar képviselőinek előtte való megjelenése s az őt annyi melegséggel és megbecsüléssel üdvözlő szavak benne keltettek. Hangoztatta, hogy amióta az igazságügyi tárcát vezeti, költségvetési beszédében minden évben a nagyrabecsülés és elismerés hangján szólott a magyar közjegyzői kar munkásságáról. Az idén többet mondhatott, mert bejelentette, hogy a közjegyzői rendtartás novellája csaknem teljesen készen van. Annak tartalmáról természetesen még nem nyilatkozhatik. A parlament elé terjesztés időpontját különben a sürgősségi sorrend keretében fogja meghatározni. Egyelőre csak negatív időpontot jelölhet meg, vagyis azt, hogy ebben az évben már nem kerülhet sor a betervezés-

tésre. Reméli azonban, hogy a jövő év elején a novellát már a képviselőház elé terjesztheti. A közjegyzői díjak újabb szabályozása kérdésében a Pénzügyminiszter, amint erről a kar tudomással bír, bizonyos kérdések tisztázását kérte. A kar ezirányú felterjesztését haladéktalanul át fogja tenni a Pénzügyminiszterhez s igéri, hogy az ügyet az igazságügyminisztériumban a lehetőség szerint sürgősen fogják elintézéshez juttatni. Amit végül tőle a kar képviselője kért, hogy a közjegyzői ügyeket szeretettel és jóindulattal kezelje, itt nyitott ajtókat döngöztessen. Egész miniszteri működése alatt ugyanis tanújelét adta a közjegyzői kar nagyrabecsülésének s így ebben a kérdésben feleslegesnek tart minden újabb nyilatkozatot.

A küldöttség tagjai a miniszter válaszát nagy megnyugvással fogadták s annak befejeztével a minisztert lelkesen megéljenztek.

Közlemények.

Közjegyzői kamarák felsőházi tag választása. A felsőházi tagválasztásra jogosult szervezetek és intézmények közül az országgyűlés felsőházáról szóló 1926:XXII. t. c. 7. §-ának 1. bekezdése értelmében 1942. év végével a kir. közjegyzői kamarák által választott egy felsőházi tagnak tagsága megszűnik. A belügyminiszter 555.646/1942. B. M. sz. rendeletével az újonnan választandó felsőházi tagnak és a póttagnak megválasztása határnapul 1942. december 19. napját tűzte ki. A felsőházi tag választásában minden kamara részéről választott két-két elektor vesz részt.

Halálozások. *Kiss* József dr. volt budapesti VI. kerületi kir. közjegyző Budapesten elhalálozott. Közjegyzői kinevezést mint helyettes Budapest X. kerületébe 1900. évben nyert s onnan 1912. évben helyezték át Budapest VI. kerületébe. 1938-ban előrehaladott életkorára és betegeskedésére tekintettel közjegyzői állásáról lemondott. Közéleti érdemei elismerésül az udvari tanácsosi címmel tüntették ki.

Pirk Ede dr. sziráki kir. közjegyző Szirákon november hó 24. napján elhalálozott. Hosszabb ideig működött mint közjegyzőhelyettes s mint ilyet 1929-ben nevezték ki Szirákra kir. közjegyzővé. Becsületes közjegyzői tevékenységével általános tiszteletet szerzett állásának s ez az általános tisztelet nyilvánult meg a nagy részvét mellett végbement temetésén, amelyen a közjegyzői kart *Molnár* Kálmán dr. gyöngyösi kir. közjegyző képviselte, aki a ravatalra a budapesti kamara koszorúját helyezte el. A kamara a gyász eset alkalmából a szükséges intézkedések megtétele végett rendkívüli választmányi ülést tartott s egyébként külön gyászjelentést is adott ki.

Áthelyezés. Az Igazságügyminiszter *Krdlik* Árpád dr. Budapest VI. kerületi és *Antalfy Zsiros* Aladár dr. szentendrei kir. közjegyzőket saját kérelmükre kölcsönösen áthelyezte.

A tolmácsi vizsgabizottság kinevezése. Az igazságügyminiszter a 36.000/1942. I. M. számú rendelet 65. §-a alapján szervezett tolmácsi vizsgabizottság elnökévé *Lupkovicz* György dr. kir. kúriai bírót, az igazságügyminisztérium nemzetközi jogi ügyosztályának vezetőjét, a bizottság tagjaivá a közjegyzői karból vitéz *Fekete* László dr. budapesti, *Kovácsy* Albert dr. marosvásárhelyi, *Lázár* Ferenc dr. budapesti, *Magyary-Kossa* Zoltán dr. újvidéki, vitéz *Susich* Ervin dr. pestszenterzsébeti kir. közjegyzőket 1947. évi december hó 31-ig terjedő időre kinevezte.

Kitüntetés. Magyarország kormányzója a miniszterelnök előterjesztésére *Hrich* Arnold dr. szeghalmi kir. közjegyzőnek, a magyar közjegyzői kar érdemes és rekonszenyes tagjának a közélet terén szerzett érdemei elismerésül a m. kir. kormányfőtanácsosi címet adományozta.

A budapesti kamara társasvacsorája. A budapesti kir. közjegyzői kamara december havi társas vacsoráját a 8-iki ünnepnapra tekintettel kivételesen egy héttel később december 15-én a rendes helyén, az Országos Kaszinó földszinti éttermében fogja megtartani. A továbbiakban a társas vacsorák változatlanul minden hó második keddjén lesznek.

Kell-e az örökösödési bizonyítvány iránti kérelemhez külön osztályokiratot csatolni. A kamaraközi értekezlet több, részletesen ismertett örökösödési ügyben az érdekelt örökösök és a közjegyző között felmerült vita kapcsán történt bírói döntés folytán az egyik kamara részéről állásfoglalásra lett felhíva ebben a kérdésben: ha az örökösödési bizonyítvány kiadását több örökös kéri, a bemutatni kötelezett egyesség külön okirat kell, hogy legyen, vagy az egyesség a kérvény szövegébe is foglalható? Az értekezlet úgy döntött, hogy az egyesség a kérvény szövegébe is foglalható, feltéve, hogy a kérvény perrendszerűen van kiállítva s nem szükséges a kérvényhez külön egyességi okiratot csatolni. A véleményünk szerint is helyes döntés indokoltságát legyen szabad az alábbiakkal is alátámasztani.

Az Öe. 98. §. szerint az Öb. iránti kérvényt, ha kötelesrészre jogosított örökös is van, ennek hozzájárulásával kell beadni *vagy* (tehát ha nem írta alá a kérvényt) a vele létrejött közokiratba vagy hitelesített magánokiratba foglalt egyességet kell bemutatni. Vagyis a minősített külön okirat felesleges, ha a kérvényt aláírta a kötelesrészre jogosult örökös. Az Öen. 12. §. már nem említ minősített okiratot, hanem több Örökös Öb. iránti kérelme esetén „okiratba foglalt egyességet“ kíván. Az Öe. 101. §. az örökösödési bizonyítvány tartalmaként az ingatlan vagyon megosztását úgy rendeli el, hogy ennek a „bemutatott osztálylevél szerint avagy a *kérvényben előadott módon*“ kell történnie. Ez a törvényhely kétségtelenné teszi, hogy a fent idézett szakaszok szerint megkívánt okirattal teljesen egyenértékű az okiratszerű kérvény, vagyis az olyan, melyet az érdekelt kelettel elláttak, két tanú előtt aláírtak, vagy aláírásaik tekintetében hitelesítettek. A kamaraközi értekezlet döntése helyességének igazolása érde-

kében csak egyetlen egy hasonló döntésre hivatkozunk: a 23.000/1929. I. M. szerint (7. §.) „a kérelmet a telekkönyvi bekebelezéshez megkívánt okiratba kell foglalni“ (tkrdts. 82. §. 4420/1918. M. E. rendelet 2. §.), vagyis a kérvénynek kell okiratszerűnek lenni s nem kell a kérelemhez külön okiratot csatolni. Túlságosan merev, a betűhöz s nem az értelemszerű tartalomhoz való ragaszkodás, ha a királyi közjegyző az Öb. iránti kérvény elutasítását javasolja abban az esetben, ha az örökösök a közöttük létrejött egyességet nem külön okiratba, hanem a kérvénybe foglalják, s így kiteszi magát annak — ami az ismertett esetekben meg is történt, — hogy az Öb. iránti eljárást a járásbíróság foganatosítja s ezzel a királyi közjegyző amúgy is szűk hatásköre további szűkítésre alkalmat ad. Az Öen. célzata világosan az, hogy az örökösödési eljárás lényeges mozzanataiban ne legyen mellőzhető a közjegyző közbenjárta, az Öb. a közjegyző felülvizsgálata alatt maradjon: helyesen akkor jár el a közjegyző, ha az Öb. iránti kérelem lényegtelen alaki hiányainak jóvátételére alkalmat ad. (*drkz*).

Különélési tanúsítványok. A budapesti kir. törvényszék P. 39.314/1942. számú végzésével a becsatolt különélési tanúsítványt kiegészítéssel végeztetve a következők közlésével adta vissza a folyamodónak: „a csatolt közjegyzői tanúsítvány szerint a kihallgatott tanúk vallomása a T. E. 56. §. szerint igazolandó tények igazolására nem alkalmas, mert a tanúk nem igazolták, hogy honnan merítik tudomásukat (közvetlen tapasztalatból, vagy mástól)“. A törvényszéknek ez az újabb állásfoglalása a budapesti tábla hasonló megállapítást tartalmazó határozatán alapszik s így a különélési tanúsítványok kiállításánál a fentiekben közölt bírói álláspont figyelembe veendő annál is inkább, mert különben a kiadott tanúsítványok kiegészítésének, vagy újabb tanúsítványok kiállításának szüksége merülne fel, ami a közjegyzői irodáknak jelentős munkatöbbletet okozna. Megjegyezzük különben, hogy a tanúsítványok kiállításánál a törvényszék határozatában foglaltakra a közjegyzők jórésze eddig is figyelemmel volt.

Az ipar folytatása özvegyi jogon. A kereskedelmi és közlekedésügyi miniszter 35.455/1942. számú elvi jelentőségű rendelete szerint az 1922:XII. t.-c. 7. §. 1. bekezdése értelmében az iparos halála után az általa gyakorolt ipart életben maradt házastársa saját jogán újabb iparigazolvány, illetve iparendedély nélkül folytathatja. Köteles azonban az üzlet átvételét az iparos halálától számított 3 hónap alatt az iparhatóságnál bejelenteni. Az 1939:IV. t.-c. 14. §-a értelmében ipar gyakorlására zsidónak iparigazolványt, illetőleg iparendedélyt mindaddig nem lehet kiállítani, amíg az illető községben a zsidóknak kiadott iparigazolványok és iparendedélyek együttes száma a községben fennálló összes iparigazolványok és iparendedélyek számának 6%-a alá nem esik. Nyilvánvaló, hogy a törvénynek ez a rendelkezése csak az újonnan megszerzendő iparjogosítványra vonatkozik, az özvegyi jogon tovább folytatott ipar gyakorlása tekintetében azonban nem alkalmazható.

Állásközvetítések.

Azonnali belépésre keres lehetőleg nőtlen és nem katona köteles helyetttest vidéki közjegyző. Cím a kiadóban.

Kihirdetett törvények:

az 1942. évi XIX. t.-c. a személyállapotra vonatkozó közlések és megkeresések tárgyában Budapesten 1941. évi szeptember hó 1. napján kötött magyar-német egyezmény becikkelyezése.

Rendeletek

5660/1942. M. E. sz. A Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi területeken gondozás nélkül maradt birtokok ideiglenes hasznosítására vonatkozó 6160/1941. M. E. sz. rendelet módosítása. (Bp. K. 222.).

5680/1942. M. E. sz. A volt jugoszláv állam vagyoni jogi ügyeinek rendezése, valamint egyes más ezzel összefüggő pénzügyi kérdések tárgyában Berlinben 1942. évi július hó 22-én létrejött egyezmény ideiglenes életbeléptetése. (Bp. K. 222.).

74.000/1942. I. M. sz. A tartási ügyekre vonatkozó magyar-német végrehajtási jogsegélyegyezmény. (Bp. K. 242.)

194.221/1942. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és a forgalmi adók megállapítása szempontjából pengőértékre való átszámítása. (Bp. K. 247.).

Joggyakorlat.*

Magánjog

82. Az egyoldalú levélbe foglalt írásbeli bejelentés az *ingatlan elidegenítésére irányuló jogügylet érvényességéhez* a 4420/1918. M. E. sz. rendelet 1. §-a által megkivánt írásba foglalásnak még akkor sem minősül, ha a jogügyletben résztvevő feleken kívül megjelöli az ingatlant és az ellenszolgáltatást, mert nem tartalmazza mindkét félnek egyező jognyilatkozatát és aláírását, ezek hiányában pedig az írásbeliséghez, mint érvényességi kellékhez kötött jogügylet fogalmilag sem jöhet létre. A bírói gyakorlat szerint az aki ingatlant vesz, nem csupán a telekkönyv állapotáról, hanem az őt terhelő rendes gondosságnál fogva arról is köteles meggyőződést szerezni, hogy ki és milyen jogcímen van az ingatlan birtokában. A rendes gondosság kifejtésének elmulasztása e részben azzal a következménnyel jár, hogy a vevő harmadik személyeknek a vétel tárgyára vonat-

* Ebben a rovatban közölt jogesetek közül azokat, amelyek a Budapesten székelő bíróságok állásfoglalásait tartalmazzák részben a közvetlenül rendelkezésünkre bocsátott határozatok, részben pedig a „Jogi Hírlap“, a „Magyar Jogi Szemle“, „Magyar Törvénykezés“ és „Gazdasági Jog“ című szaklapok alapján dolgozzuk fel és adjuk közre, az illetékjogi határozatokat pedig túlnyomó részben az „Illetékügyi Közlöny“ című szaklap közlései nyomán.

kozó s a telekkönyvből ki nem tűnő, azonban felismerhető jogait tüntetni tartozik. (K. P. VI. 1135/942.).

83. *Jogszabály nem tiltja, hogy a házastársak a végleges nőtartás fejében életfogytiglan való haszonélvezet átengedésében állapodjanak meg.* A házassági törvény 93. §-a aként rendelkezik, hogy a férj tartási kötelezettsége megszűnik, ha a feleség új házasságot köt. Azonban sem ez, sem pedig más törvényhely nem állít fel tilalmat, amely a házastársakat eltérő megállapodástól eltiltaná. Eppen ellenkezőleg ilyen tilalom hiányára mutat a házassági törvény 92. §-ának az a rendelkezése, hogy a házastársak a végleges nőtartás tekintetében szabadon rendelkezhetnek. (Bp. T. XI. 9954/1941.).

84. *A végrendelet eltűnése esetén a végrendeletre hivatkozó fél által bizonyítandó egyrészt a végrendelet elvesztésének ténye, vagy az, hogy a végrendelet a végrendelező ténye vagy hozzájárulása nélkül semmisült-e meg, másrészt pedig a végrendelet tartalma és a végrendeleti alakszerűségek betartása.* (K. P. I. 694/942.).

85. *A bírói gyakorlat nem kívánja, hogy a végrendeletet felolvasó tanu neve a záradékban feltüntettessék, sőt azt sem, hogy a felolvasás a tanuk melyike által történt. Elég a záradékban annak tanúsítása, hogy a végrendelet a végrendelező és a tanuk jelenlétében felolvastatott.* (Bp. T. X. 622/1942.).

86. *Az örökbefogadó elhunytá előtt elhalálozott örökbefogadott gyermeknek az örökbefogadást követő időben született leszármazója az örökbefogadó után akkor is törvényes öröklésre jogosult, ha az örökbefogadási szerződés öröklési jogot az örökbefogadott gyermek leszármazójának kifejezetten nem biztosított.* (Bp. T. XII. 1912/1942.).

87. *A tanuk vallomásából megállapítható, hogy örökhagyó a végrendelet felolvasása után helybenhagyó kijelentést tett. A bírói gyakorlat szerint nem szükséges, hogy ez a kijelentés a törvény szavainak használatával történjék, a végrendelet tehát nem volt érvényteleníthető azon az alapon, hogy az örökhagyó nem azt jelentette ki a végrendelet felolvasása után, hogy az az ő végakarát tartalmazza, hanem csak igennel válaszolt.* (Bp. T. X. 2459/1942.).

88. *A bírói gyakorlat szerint az olyan tanu, aki a végrendelezőt korábban névszerint nem ismerte és egyéb személyi adatai alapján sem ismerte úgy, hogy az ő ismeretei alapján az örökhagyónak személyazonossága határozottan, aggálytalanul meg lett volna állapítható, az 1876:XVI. t.-c. 3. §-ában megkivánt bizonyítási képesség hiányában végrendeleti tanuként nem alkalmazható.* (Bp. T. XXI. 2237/1942.).

89. *A bírói gyakorlat szerint a végakarát kijelentését csak akkor lehet szóbeli végrendeletnek elfogadni, ha nem merült fel adat arra, hogy örökhagyó a kijelentett végakarát írásba foglalását kívánta, vagy a más által javasolt írásbafoglaláshoz hozzájárult és a végrendelezést végakarátának szóbeli kijelentésével befejezettnek tekintette.* (Bp. T. XXI. 1990/1942.).

90. *Az 1876:XVI. t.-c. nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely a végrendelet szerkesztőjének alkalmazásában álló személyeket a végrendeleti*

tanuskodásból kizárná. Az 1874:XXXV. t.-c. 72. §. e) pontjában foglalt az a rendelkezés pedig, hogy a kir. közjegyző szolgálatában állók tanuként nem szerepelhetnek, csupán a közjegyző által felvett közvégrendeletekre vonatkozik, de hasonlóság alapján sem terjeszthető ki az 1876:XVI. t.-c. hatálya alá eső magánvégrendeletekre. (K. P. I. 1859/1942.).

91. Az a körülmény, hogy az örökhagyó másnak rábeszélésre határozta el magát végrendelet alkotására s hogy a végrendeletnél a kedvezményezettek is jelen voltak, egymagában nem *érvénytelenségi ok.* (K. P. I. 923/1942.).

92. Az 1876:XVI. t.-c. 5. §-a nem követeli meg a tanuktól annak az okiratban való tanusítását, hogy ők a végrendelet tanusítása céljából hivattak a végrendelet által, sem annak az okiratban való tanusítását, hogy ők a végrendeletet ismerik. A végrendeletnek az a kitétele pedig, hogy „végrendeletem józan tudással és ép elmével saját szabad akaratomból irtam alá, szabályszerű felolvasás után a tanuk előtt“, alapot ad annak megállapítására, hogy az okiratnak végrendeletül való elismerése és aláírása a négy tanu együttes jelenlétében az örökhagyó részéről megtörtént s ez a végrendeleten igazolva is van. (K. P. I. 923/1942.).

93. Az örökhagyó és alperes végrendelete, nem csak közös, hanem viszonyos is, miért is annak mindkét végrendelettel rendelkező tartalmazó része az érvényesség szempontjából egységes elbírálás alá esik, mert ha a végrendelet az egyik végrendelettel rendelkező tekintetében érvénytelen, a viszonyosságnál fogva a *közös végrendelet* hatálya egészében megdől. Ennélfogva, ha végrendelettel rendelkezők bármelyikét illetően megállapítható, hogy a tanuk vagy azok egyike őt a végrendelettel személynél nem ismerte, ez a körülmény az egész végrendelet érvénytelenségét vonja maga után. (K. P. I. 1869/1942.).

94. *A megismerésnek az a módja, hogy a tanuk egy részét csupán a végrendelettel rendelkezőnél mutatták be örökhagyónak, nem felel meg az 1876:XVI. t.-c. követelményeinek,* s mert ezek szerint a tanuk egy része nem bírt azzal a képességgel, hogy bizonyíthassák, miszerint örökhagyó személyében csalás vagy tévedés nem történt, örökhagyó végrendelete mint az 1876:XVI. t.-c. 1. §. b) és 3. §-ának meg nem felelő érvénytelen. (K. P. I. 203/1942.).

95. Az 1876:XVI. t.-c. 6. §-a értelmében azt, hogy az okiratra a végrendelettel rendelkező nevét az olvasni és írni tudó tanuk közül ki írta alá, a tanuknak *kell az okiraton igazolniok,* s nem elég ha azt csak egy tanu, jelen esetben a névirő igazolta, s így örökhagyó végrendelete már ebből a megtámadási okból is érvénytelen. (K. P. I. 703/1942.).

96. A hagyatékban végrendelet alapján részesülő személy *örökös* vagy *hagyományosi minőségének* megállapításánál elsősorban az örökhagyó végakarata az irányadó, s magyarázat alapján való minősítésnek csak akkor van helye, ha az örökhagyó a részesített személy örökös, vagy hagyományosi minőségét nem határozta meg. (K. P. I. 5468/1941.).

97. Az örökhagyónak az okiratban tett az a nyilatkozata, hogy végrendeletét két tanu előtt írta alá, magában foglalja annak kijelentését, hogy az okirat az örökhagyó végrendeletét tartalmazza és kifejezésre juttatja

azt is, hogy a végrendeletet a két tanu együttes jelenlétében írta alá. Azt azonban, hogy a végrendeletnek ügymenete valóban ez volt, csak akkor igazolja, ha az aláírásokkal kapcsolatos további szövege utal erre is. Az okirat keltezése után következő „tanuk“ és „végrendelettel rendelkező“ szavak kifejezésre juttatják azt is, hogy a végrendelettel rendelkező a tanuk, vagyis a két tanu együttes jelenlétében foly le s hogy a tanuk névaláírása az okirat tartalmának megfelelő végrendelettel rendelkezőnek az igazolására szolgál. Az állandó bírói gyakorlat értelmében a végrendelet alaki tekintetben érvényes akkor is, ha a törvényben megszabott alakszerűségeket megtartását nem külön záradék, hanem a végrendelet szövege igazolja. A megtámadott végrendelet szövege a végrendelettel rendelkezőre és a tanuk jelenlétére utaló csonka záradékával együttesen igazolja azt, hogy az örökhagyó együttes jelenlétükben jelentette ki, hogy az okirat az ő végrendeletét tartalmazza s hogy az örökhagyó az okiratot a két tanu együttes jelenlétében írta alá. Mindezekre tekintettel örökhagyó végrendelete az 1876:XVI. t.-c. 5. §-ában megszabott s az idegen kézzel írt *kiváltságos végrendeletre* is irányadó alaki kellékeknek megfelel. (K. F. 1867/1942.).

98. *Általános értelmezési szabály, hogy a végrendelet egyes intézkedéseit nem önmagukban, összefüggésükből kiszakítva, hanem a végrendelet egész tartalmával egybevetve kell értelmezni.* Nem helytálló tehát az az érvelés, hogy a teljes kizárás kifejezés használatával az örökhagyó nyilván az egész hagyatékából kivánta az egyik alperesi ágat kizárni, mert a végrendelettel rendelkezők egyes rendelkezéseiket megfelelő csoportosítással külön-külön pontokba foglalták és a teljes kizárást a végrendelet 3-ik pontja tartalmazza, már pedig ebben a pontban végrendelettel rendelkezők kizárólag csak az örökölt természetű ingatlan vagyonuk feléről rendelkeztek. A végrendelet ilyen szövege mellett figyelembe véve azt is, hogy azt kir. közjegyző szerkesztette, és hogy a közös végrendelet a túlélő házastárs szabad végrendelettel rendelkező jogát az örökölt természetű ingatlan vagyon fele részétől eltekintve, semmiben sem korlátozza, s így a végrendelettel rendelkezők a teljes kizárást említő rendelkezését kiterjesztően magyarázni azért nem lehet, mert ez az értelmezés örökhagyó végrendelete tartalmának megváltoztatására és akaratának a végrendelet tartalmától eltérő megállapítására vezetne. (K. P. I. 4508/1941.).

99. Ha az örökhagyó leszármazó előörökösének halálakor valóban ivadékok maradnak, akiről örökhagyó a végrendelettel rendelkezőkor nem tudott, vagy mert ezek akkor még életben sem voltak, nem is tudhatott, a bírói gyakorlat szerint magyar magánjogi törvénykönyv törvényjavaslata 1920. §-ával lényegileg egyezően az *utóörökös nevezés* kétség esetében hatálytalanná válik. (Bp. T. XXI. 4188/1941.).

100. Az örökhagyó hagyatékában az elfogyott *ági vagyon értékénél nagyobb értékű szerzeményi eredetű vagyon* maradt és nem állapítható meg, hogy örökhagyó az ági eredetű ingatlanok eladásából befolyt összegeken az eladottnál csak kisebb értékű ingatlanokat vásárolt. Ennélfogva nincs bizonyítva, hogy örökhagyó az ági eredetű ingatlan eladása és helyettük másoknak vétele közben pénzromlás következtében olyan veszteség érte, amit az 1928:XII. t.-c. 15. §. szerint szemelótt tartandó méltá-

nyosságból a peres felek között meg kellene osztani. Mivel pedig ilyen veszteség nélkül az ági vagyon értéke a szerzeményből az időközi pénzromlásra tekintet nélkül csorbitatlanul adandó ki, alperesnek az ági eredetű ingatlanok eladási árának teljes mértékű átértékelése miatt emelt panasza alaptalan. (K. P. I. 985/1941.).

101. *Közszerzemény* nincs abban az esetben, ha a házasság alatt szerzett vagyonnak értéke kisebb, a hiányzó külön vagyonnak vagy külön vagyonoknak a szerzeményi vagyonból fedezendő értékénél. Ilyenkor tehát közszerzeményeknek, mint a házasság tartama alatti szerzés eredményeként bekövetkezett vagyon gyarapodásnak hiányában nem érvényesülhet a házassági vagyonjognak egyébként fennálló az a szabálya, hogy a házasság megszűnésekor a közszerzeményt rendszerint természetben kell megosztani a volt házastársak, illetve jogutódaik között. (K. P. I. 5411/1941.).

102. Az állandó bírói gyakorlatban kifejezésre jutó jogszabály szerint *érdemtelen az öröklésre s ekként az öröklési jogok közé tartozó özvegyi jogra* többek között az is, aki az örökhagyó ellen vét azzal, hogy az örökhagyót végrendekezésre kényszeríti, vagy végrendekezés tételében illetőleg a már megtett végintézkedés megváltoztatásában megakadályozza, vagy végintézkedésének érvényesülését okirat hamisítással, vagy hamis tanuskodással megghiúsítja. A hagyatéknak, vagy a hagyatéknak végrendekezés tárgyává tett részének az örökös elől való elvonása azonban nem tartozik az örökhagyó ellen elkövetett s fent említett vétségek közé, következésképpen az özvegy akkor sem érdemtelen az öröklésre, s ezzel kapcsolatban az özvegyi jogra, ha való is az az állítás, hogy örökhagyó takarékbetétjét, ékszereit, s egyéb ingóságait a saját maga részére való megszerzés céljából a végrendelet szerint való örökösök elől el akarta titkolni. (K. P. I. 5621/1941.).

103. Örökhagyónak a végrendeletbe foglalt az a kijelentése, hogy ingó vagyona egyáltalában nincs, s így a lakásban levő minden ingóság a feleség tulajdona, kizárja a *törvényes örökösödés* beálltát, mert ezáltal az örökhagyó kifejezésre juttatta azt az akaratát is, hogy az ingók feleségének jussanak örökségképen. (K. P. I. 1037/1942.).

104. *Öröklött vagyon* alatt szemben a szerzeményi vagyonnal általában azt a vagyont szokás érteni, ami valamely felmenőjéről hárult az örökhagyóra. Ennélfogva, ha a közös végrendelet kifejezetten öröklendő vagyont említene is, akkor sem lehetne ezt a házastársaknak a végrendekezés alapján egymástól öröklendő, hanem csak a házastársak valamelyikére a felmenőjéről hárulandó vagyona érteni. (K. P. I. 4508/1941.).